

STRATEGII DE FORMARE A ABILITĂȚILOR DE ÎNVĂȚARE INDEPENDENTĂ

Coronovschi Zinaida,¹

¹Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport, Chișinău, Republica Moldova

Abstract. *The purpose of this paper is to substantiate the need to develop strategies for training independent learning skills. These strategies can be learned, modified and developed, which is especially important for the pedagogical approach and the formation of students' independent work skills, process conditioned by a series of psychological factors. The pedagogical clue of these transformations presupposes a qualification system appreciated as the finality of the study process that subordinates the entire educational approach.*

Keywords: *strategies, skills, autonomous learning, self-directed learning, educational approach.*

Introducere

Mobilitatea academică a profesorilor și studenților, consolidarea și amplificarea învățării pe parcursul vieții, axarea procesului de studii pe student, axarea formării profesionale pe instruire și cercetare au drept scop asigurarea calității învățământului superior. Reperul pedagogic al acestor transformări presupune un sistem de calificare apreciat ca finalitate a procesului de studiu care să subordoneze întreaga formare profesională, întregul demers educațional.

Studenții trebuie să fie capabili să acționeze adecvat în situații diverse. Pentru aceasta trebuie formate deprinderi de învățare care să producă modificări în comportamentul studenților. „Contează mai mult nu ceea ce se învață, ci cum se învață. Deaceia, un rol important îl au strategiile de învățare, care, fiind aplicate corect, formează/dezvoltă deprinderile de lucru independent ale studenților (LIS)” [7, 127 p.].

Condițiile de viață și integrare socială într-o societate informațională generează și problema instruirii într-o diversitate a surselor și conținuturilor de învățat.

„Învățământul superior bazat pe formarea de competențe profesionale exprimă esența acțională cu un pronunțat caracter social-util al comportamentului” [1].

„Abordarea conceptuală a strategiilor, metodelor, tehnicilor și procedeelelor pe care studentul le utilizează în activitatea sa de învățare independentă este pe cât de complexă, pe atât de dificil de sintetizat” [5, 62 p.].

Învățarea independentă vizează necesitățile de independență a fiecărui student, participarea lui activă la propria învățare.

Termenul „învățare independentă” implică mai multe abordări. Unii cercetători operează cu noțiunile de *învățare autonomă* sau *învățare autodirecționată*. În literatura de specialitate se valorizează eforturile cercetătorilor Broady și Kenning (1996), Gardner și Miller (1999), care constată că termenii menționați au un element comun, reflectă conceptual

orientarea învățământului superior spre desfășurarea unui proces educațional care abordează studenții ca persoane cu necesități și drepturi individuale.

Reieșind din cele menționate, considerăm necesară crearea de oportunități studenților pentru a deveni capabili să mizeze pe forțele și abilitățile proprii, să fie autoîncrezători și motivați să învețe pe parcursul întregii vieți.

Scopul acestei lucrări este de a fundamenta necesitatea elaborării unor strategii de formare a abilităților de învățare independentă.

Metode de cercetare

Cercetările sunt bazate pe studierea și sinteza materialelor existente în acest domeniu și propria experiență de predare-învățare.

Rezultate și discuții

Didactica modernă are drept obiectiv procesul prin care studentul reușește să ajungă la stăpânirea materiei studiate.

Trebuie de spus că acest proces poate lua forme diferite, în funcție de disciplină, subiectele propuse, interesele și abilitățile studenților în materia disciplinei studiate.

Strategiile moderne oferă studenților variate posibilități de a demonstra ceea ce știu, dar mai ales ceea ce pot să facă.

În situația când se pune accent pe activitatea individuală a studentului ca modalitate de formare a competențelor individuale, efortul și timpul are o pondere mai mare atât din partea profesorului, cât și din partea studentului. Astfel, ajungem la o constatare care, la prima vedere, pare a fi nejustificată: dacă profesorul dorește ca studentul să muncească mai mult individual, atunci și acesta trebuie să muncească mai mult cu studentul.

Încercăm să determinăm niște repere prin care să valorificăm valențele formative ale activității academice individuale. În primul rând, curriculumul disciplinei de studiu reflectă la nivel de obiective, conținuturi, modalități de învățare și evaluare atât activități ce se realizează în sala de curs, cât și activități ce se realizează în mod individual de către studenți.

„Efortul și implicarea sunt caracteristici de esență pentru activitatea de învățare independentă” [7, 127 p.].

Considerăm că posibilitățile formative ale lucrului individual sunt puțin valorificate, de aceea încercăm să scoatem în evidență importanța implicării studentului în acest proces.

Fiind întrebați ce ar întreprinde dacă ar avea posibilitatea de a decide asupra modului de organizare a programului universitar de studii, și propunându-le trei variante de răspuns, studenții au avut atitudini și păreri foarte diferite:

– aș mări ponderea lucrului individual în comparație cu activitatea de predare-învățare în sala de curs;

– aș ghida cu mare atenție activitatea individuală a studenților;

– nu aș cere studenților să realizeze activitatea academică independentă.

În rezultatul analizei răspunsurilor studenților s-a stabilit: 11% dintre respondenți ar pleda pentru a mări ponderea lucrului individual în comparație cu activitatea de predare-învățare în sala de curs, 8% nu ar cere studenților să realizeze activitatea academică independentă iar 81% ar ghida cu mare atenție activitatea individuală a studenților.

De aceea este necesar de a elabora strategii didactice de orientare pe termen lung care să reprezinte un ansamblu complex de metode, tehnici, mijloace de învățare, forme de organizare a activităților de lucru cu studenții, în vederea realizării eficiente a învățării.

Strategiile de învățare sunt instrumente cognitive folosite pentru organizarea sistematică a procesului gândirii asociate cu cunoștințele și abilități achiziționate [2]. Ele trebuie văzute ca resursele intelectuale, care oferă studentului posibilitatea să monitorizeze și direcționeze învățarea [7].

Pentru student strategia de învățare reprezintă modul în care el selectează, dobândește, organizează și integrează noile cunoștințe în propria gândire [3].

Din materia studiată desprindem trei idei de bază:

- studenții trebuie să-și formeze deprinderi de lucru independent, iar pentru a atinge nivelul de autonomie în învățare, trebuie să cunoască și să utilizeze strategiile de învățare;

- studenții care au succese academice sunt acei care utilizează strategii diverse și adecvate situațiilor de învățare;

- strategiile de învățare achiziționate (adică deprinderile de lucru) vor fi utile studentului de-a lungul întregii vieți, ceea ce favorizează învățarea continuă.

Strategiile de învățare utilizate pentru formarea/dezvoltarea deprinderilor de lucru individual al studenților (LIS) au fost grupate de către cercetători în patru categorii: cognitive; metacognitive; afective; de gestiune a resurselor.

Strategiile cognitive facilitează procesul de înregistrare, memorare și reactualizarea informațiilor. Ele sunt diverse și depind de scopul urmărit (**memorare, repetare, organizare generalizare și diseminare**)

Strategiile metacognitive se referă la comportamentul și raționamentul studentului (Tabelul 1).

Tabelul 1. Strategii metacognitive și activități realizate de studenți

Nr. crt.	Strategii metacognitive	Activități realizate de student
1	Planificare	Elaborarea unui plan de lucru, pregătirea pentru actualizarea cunoștințelor anterioare, estimarea dificultăților de conținut, anticiparea rezultatelor.
2	Revizuire	Repetarea informațiilor noi, întoarcerea la lectura textului, verificarea.
3	Evaluare	Autoevaluarea și evaluarea calității activităților cognitive

Strategiile afective permit controlul sentimentelor, emoțiilor și creează un climat psihologic favorabil (Tabelul 2). În categoria strategiilor afective se includ: gândirea; independență; dezvoltarea intuiției; corectitudinea ș.a.

Tabelul 2. Strategii afective și activități realizate de studenți

Nr. crit.	Strategii afective	Activități realizate de student
1	Stabilirea și menținerea motivației	Fixarea obiectivelor, formarea eu-lui pozitiv în ceea ce privește competența și eficacitatea, automotivația
2	Concentrarea	Evitarea distractorilor și crearea unui climat de studiu sănătos
3	Stăpânirea sentimentelor	Gestionarea eficientă a timpului și tratarea conștientă a sentimentelor

Strategiile de gestiune a resurselor (Tabelul 3).

Tabelul 3. Strategii de gestiune a resurselor și activități realizate de studenți

Nr. crt.	Strategii de gestiune a resurselor	Activități realizate de student
1	Gestiunea resurselor temporale	Gestionarea eficientă a timpului
	Planificarea timpului	Elaborarea unui plan de lucru, ținând cont de timp
2	Organizarea resurselor materiale	Identificarea informațiilor
3	Utilizarea resurselor umane disponibile	Căutarea soluțiilor și solicitarea ajutorului

Cercetătorii estimează că utilizarea sistematică, rațională și inteligentă a unora dintre strategiile prezentate (adaptate la specificul disciplinei), va conduce la schimbări calitative și cantitative: *creșterea motivației cu 68%, încrederii în sine cu 70%, capacității de asimilare a informațiilor în limba străină cu 30-50%, vitezei de lectură cu 15 %, reducerea timpului alocat citirii în limba străină cu 10-15%, reducerea erorilor de înțelegere cu 32% ș.a.*

Concluzii:

1. Strategiile pot fi învățate, modificate și dezvoltate, ceea ce este deosebit de important pentru demersul pedagogic.

2. Spre deosebire de cunoștințele care se achiziționează rapid, deprinderile de lucru independent necesită timp pentru a fi formate.

3. Formarea deprinderilor de lucru independent al studenților este condiționată de o serie de factori psihologici (motivația, memoria, concentrarea, stilul de învățare), de cunoașterea și implementarea adecvată în practică a strategiilor de învățare.

4. Învățarea independentă implică atât studentul, cât și profesorul într-un proces interactiv care încurajează dezvoltarea intelectuală a studentului și este favorizată, stimulată și cultivată de către mediul academic. Neglijarea învățării academice independente creează premise care nu contribuie la realizarea finalităților programului de studii și afectează calitatea formării specialiștilor.

1. Guțu V. Proiectarea standardelor de formare profesională inițială în învățământul universitar. Ghid metodologic. Chișinău : CEPUSU, 2003. 131 p.

2 <https://www.scribub.com/sociologie/psihologie/STRATEGII-DE-INVATARE-AUTODIRI19521102017.php> (accesat 07/06/21)

3. L'apprentissage et ses strategies [online]. apprentissage-et-ses-strategies [citat 20.01.12].

4. Lupu I., Negară C. Profesionalizarea formării inițiale a profesorilor prin strategii interactive. Bălți: Presa univ. 2011. 172 p.

5. Neacșu I. Învățarea academică independentă. Ghid metodologic. București, 2006. 62 p.

6. Negovan V. Autonomia și învățare academică + fundamente și resurse. București, 2004. 230 p.

7. Singher M. Repere pentru o reformă de profunzime în învățământul superior. București: Sigma, 2006. 127 p.